

More **correct** Information. Less Discrimination

Co-funded by
the European Union

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΜΕΣΑ

*Παραδείγματα παραπληροφόρησης σε
σχέση με τα συναισθήματα*

**ΟΤΑΝ ΛΑΜΒΑΝΕΙΣ ΕΝΑ
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΘΥΜΗΣΟΥ ΝΑ
ΚΑΝΕΙΣ ΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:**

**«ΠΩΣ ΜΕ ΚΑΝΕΙ ΝΑ
ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ;»**

ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΒΑΣΙΖΟΝΤΑΙ ΣΕ
ΥΠΑΡΧΟΥΣΕΣ ΠΗΓΕΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΑ
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ. ΤΟ
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΕΧΕΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΕΙ ΚΑΙ
ΠΑΡΑΦΡΑΣΤΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΥΓΗ
ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ, ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΕΥΕΙ ΩΣ
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ
ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ.

Ποιο συναίσθημα προκαλεί το

**ΧΑΟΣ ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ!
ΣΥΜΜΟΡΙΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ
ΔΙΑΚΟΠΤΟΥΝ ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΗ
ΕΚΔΗΛΩΣΗ - ΜΗΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ
ΤΡΕΧΟΥΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΗΜΕΝΟΙ -
ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΟΠΛΑ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ -
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΟΥ ΤΑ ΜΜΕ ΔΕΝ
ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΔΕΙΤΕ!**

**(Παραφρασμένο παράδειγμα τίτλου
εφημερίδας εθνικής εμβέλειας)**

- Θυμό
- Φόβο
- Ηρεμία

Ποιο συναίσθημα προκαλεί το παιχνίδι;

**ΧΑΟΣ ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ!
ΣΥΜΜΟΡΙΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ
ΔΙΑΚΟΠΤΟΥΝ ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΗ
ΕΚΔΗΛΩΣΗ - ΜΗΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ
ΤΡΕΧΟΥΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΗΜΕΝΟΙ -
ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΟΠΛΑ ΚΑΙ
ΑΠΕΙΛΕΣ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΟΥ ΤΑ
ΜΜΕ ΔΕΝ ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΔΕΙΤΕ!**

- Θυμό
- Φόβο
- Ηρεμία

Ποιο συναίσθημα προκαλεί το

Στοιχεία που υποστηρίζουν ότι η παραπάνω είδηση είναι παραπληροφόρηση: **Περιεχόμενο,**

- ✓ Υπάρχει μόνο μία φωτογραφία που συνοδεύει το άρθρο.
- ✓ Η φωτογραφία δεν αποδεικνύει τον τίτλο του άρθρου. Δείχνει ανθρώπους σε λεκτική διαμάχη.

Από την ανάγνωση του άρθρου προκύπτει ότι:

- ✓ Η γιορτή πραγματοποιήθηκε σε δημόσιο χώρο, δεν ήταν ιδιωτική εκδήλωση. Όπως φαίνεται, ήταν μια ανοιχτή εκδήλωση που διοργάνωσε ο δήμος η οποία πραγματοποιήθηκε αργά το απόγευμα.
- ✓ Κάποιοι μετανάστες που κατοικούν στην περιοχή προσπάθησαν να εισέλθουν στον δημόσιο χώρο όπου πραγματοποιούνταν η γιορτή και εκεί, οι ντόπιοι παρευρισκόμενοι τούς αρνήθηκαν την είσοδο.
- ✓ Δεν υπάρχουν βίντεο που να αποδεικνύουν τα παραπάνω, ούτε μαρτυρίες άλλων ατόμων, ούτε και αναφορές για το περιστατικό σε άλλες πηγές.

Εικόνα που δημιουργήθηκε με τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης. Χρησιμοποιήθηκε αποκλειστικά ως οπτικό εργαλείο για την προσομοίωση σεναρίων παραπληροφόρησης.

Επαλήθευση

Ένας περισσότερο αντικειμενικός τίτλος θα μπορούσε να είναι:

“ΕΝΤΑΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΝΤΟΠΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΤΑΝΩΝ ΣΕ ΤΟΠΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ”

Πώς ο φόβος χρησιμοποιείται στην παραπληροφόρηση:

- Ελκύει την προσοχή.
- Εμποδίζει την κριτική σκέψη.
- Κατασκευάζει μια ιστορία που δεν αντιστοιχεί στην πραγματικότητα.
- Κατασκευάζει «ξένες απειλές».
- Παραπλανά την κοινή γνώμη εξυπηρετώντας συγκεκριμένους πολιτικούς / οικονομικούς στόχους.

Αντί για:

**ΧΑΟΣ ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ!
ΣΥΜΜΟΡΙΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ
ΔΙΑΚΟΠΤΟΥΝ ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΗ
ΕΚΔΗΛΩΣΗ - ΜΗΤΕΡΕΣ ΚΑΙ
ΠΑΙΔΙΑ ΤΡΕΧΟΥΝ
ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΗΜΕΝΟΙ -
ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΟΠΛΑ ΚΑΙ
ΑΠΕΙΛΕΣ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΟΥ
ΤΑ ΜΜΕ ΔΕΝ ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ
ΔΕΙΤΕ!**

**ΧΑΟΣ ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ!
ΣΥΜΜΟΡΙΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ
ΔΙΑΚΟΠΤΟΥΝ ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΗ
ΕΚΔΗΛΩΣΗ - ΜΗΤΕΡΕΣ ΚΑΙ
ΠΑΙΔΙΑ ΤΡΕΧΟΥΝ
ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΗΜΕΝΟΙ -
ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΟΠΛΑ ΚΑΙ
ΑΠΕΙΛΕΣ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΠΟΥ ΤΑ ΜΜΕ ΔΕΝ ΘΕΛΟΥΝ
ΝΑ ΔΕΙΤΕ!**

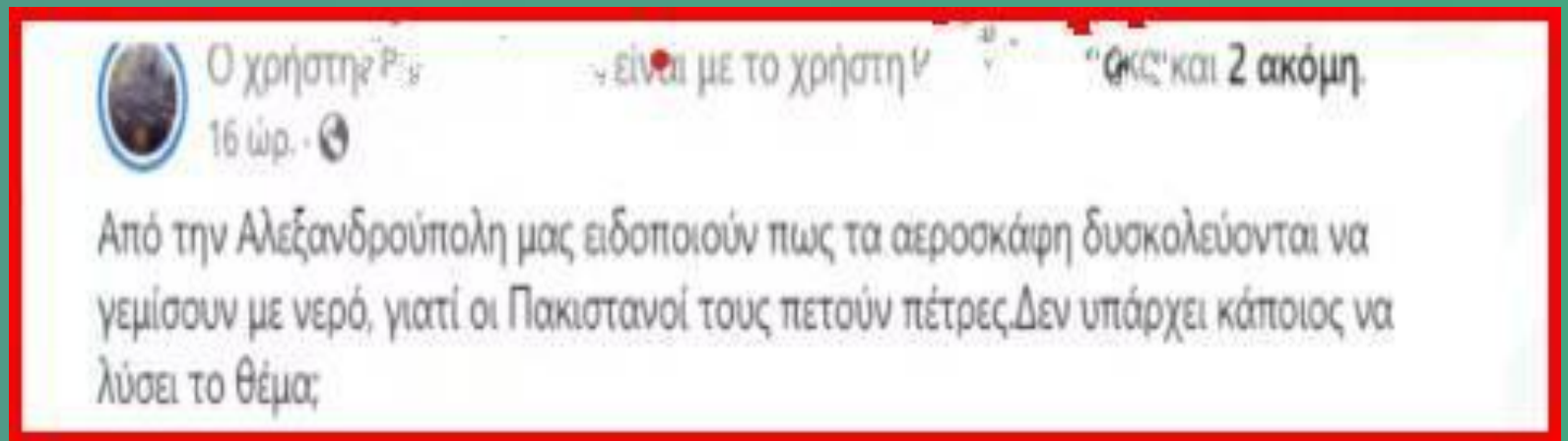
Στο άρθρο χρησιμοποιείται ο φόβος μέσω τίτλου που τρομοκρατεί, χρησιμοποιώντας συναισθηματική γλώσσα με έντονες και απειλητικές λέξεις που κάνουν τους αναγνώστες να αισθάνονται προσωπική απειλή η οποία επηρεάζει τη δική τους συμπεριφορά.

Φωτογραφία ελεύθερη για χρήση, διαθέσιμη στο:
<https://www.shutterstock.com>

Παραπλανητική ανάρτηση σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης

Ποιο συναίσθημα προκαλεί το περιστατικό;

“Από την Αλεξανδρούπολη μας ειδοποιούν πως τα αεροσκάφη δυσκολεύονται να γεμίσουν με νερό, γιατί οι Πακιστανοί τους πετούν πέτρες. Δεν υπάρχει κάποιος να λύσει το θέμα;”

- Θυμό
- Φόβο
- Ηρεμία

Ποιο συναίσθημα προκαλεί το

παιχνίδι;

“Από την Αλεξανδρούπολη μας ειδοποιούν πως τα αεροσκάφη δυσκολεύονται να γεμίσουν με νερό, γιατί οι Πακιστανοί τους πετούν πέτρες. Δεν υπάρχει κάποιος να λύσει το θέμα;”

- Θυμό
- Φόβο
- Ηρεμία

Σημαντική πληροφορία:

Μία από τις κύριες θεωρίες συνωμοσίας που κυκλοφορούν τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα είναι ότι οι πυρκαγιές στη βόρεια Ελλάδα προκαλούνται από πρόσφυγες και μετανάστες, πιθανώς κατόπιν εντολής της τουρκικής υπηρεσίας πληροφοριών, ΜΙΤ.

Τον Αύγουστο του 2023, ένα ελληνικό τηλεοπτικό κανάλι μετέδωσε ότι δύο μετανάστες συνελήφθησαν ως εμπρηστές για τις πυρκαγιές στην περιοχή των Σαπών.

Η είδηση αναφέρθηκε ως ΨΕΥΔΗΣ από την ελληνική αστυνομία.

Στο παράδειγμα χρησιμοποιείται ο θυμός, αφού οι ευθύνες για την πρόκληση πυρκαγιών και καταστροφών επιρρίπτονται σε μία συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα. Χρησιμοποιείται συναισθηματικά φορτισμένη γλώσσα, χωρίς τα γεγονότα να επαληθεύονται. Ο θυμός οδηγεί το κοινό να αντιδράσει και να κοινοποιήσει το μήνυμα, μειώνοντας την κριτική σκέψη.

Εικόνα που δημιουργήθηκε με τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης.
Χρησιμοποιήθηκε αποκλειστικά ως οπτικό εργαλείο για την προσομοίωση σεναρίων παραπληροφόρησης.

Πώς χρησιμοποιείται ο ΘΥΜΟΣ:

- Προκαλεί οργή
- Απλοποιεί την επίρριψη ευθύνης
- Δημιουργεί πόλωση μεταξύ κοινωνικών ομάδων
- Επαναμβάνει συναισθηματικά φορτισμένους ισχυρισμούς
- Ασκήει πίεση για άμεσες ενέργειες

Εικόνα που δημιουργήθηκε με τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης.

Χρησιμοποιήθηκε αποκλειστικά ως οπτικό εργαλείο για την προσομοίωση σεναρίων παραπληροφόρησης.

Ένας αντικειμενικός τίτλος σχετικά με το θέμα θα μπορούσε να είναι ο παρακάτω:

«Πυρκαγιές στην Ελλάδα: Όταν οι μετανάστες μετατρέπονται σε εξιλαστήρια θύματα»

Source:

<https://lab.imedd.org/pyrkagies-stin-ellada-otan-oi-metanastes-metatrepontai-se-exilastiria-thymata/> , 05/02/2024

imedd:content

ΘΕΜΑΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΡΓΑΛΕΙΑ & ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

ΘΕΜΑΤΑ

Πυρκαγιές στην Ελλάδα: Όταν οι μετανάστες μετατρέπονται σε εξιλαστήρια θύματα

05.02.2024

Μαίρη Δροσσοπούλου

EUROPEAN DATA JOURNALISM NETWORK

Η χρήση των συναισθημάτων για παραπληροφόρηση

- Το στιγμιαίο συναίσθημα, όταν πυροδοτείται, περικλείει αυξημένη πιθανότητα παραπληροφόρησης και μειωμένη ικανότητα διάκρισης μεταξύ πραγματικού και ψευδούς περιεχομένου.
- Η πρόκληση σκέψης που εγείρεται από συναίσθημα, μπορεί, μέσω μιας απλής τεχνικής χειραγώγησης, να επηρεάσει αρνητικά την ικανότητα διάκρισης μεταξύ παραπληροφόρησης και πραγματικότητας.
- Η προσέγγιση του περιεχομένου με συναίσθημα απομακρύνει από τη λογική σκέψη και φαίνεται να παίζει κυρίαρχο ρόλο στο πόσο δεκτικός είναι κανείς στην παραπληροφόρηση.

[Martel, C., Pennycook, G. & Rand, D.G. Reliance on emotion promotes belief in fake news. *Cogn. Research* 5, 47 \(2020\). <https://doi.org/10.1186/s41235-020-00252-3>](https://doi.org/10.1186/s41235-020-00252-3)

ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

Η ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗΣ

Η προκατάληψη της επιβεβαίωσης επηρεάζει έντονα την παραπληροφόρηση όσον αφορά στους μετανάστες. Όταν οι άνθρωποι έχουν ήδη αρνητική εικόνα ή φόβους για τη μετανάστευση, είναι πιο πιθανό να πιστέψουν πληροφορίες που παρουσιάζουν τους μετανάστες ως επικίνδυνους, ως εγκληματίες ή ως υπεύθυνους για κοινωνικά προβλήματα. Ακόμη και όταν αυτοί οι ισχυρισμοί είναι ψευδείς ή υπερβολικοί, μπορεί να μοιάζουν αληθινοί επειδή ταιριάζουν με όσα σκέφτεται ήδη το άτομο, οπότε γίνονται αποδεκτοί και κοινοποιούνται χωρίς έλεγχο.

Ταυτόχρονα, πληροφορίες που αμφισβητούν αυτές τις πεποιθήσεις συχνά αγνοούνται ή αντιμετωπίζονται με δυσπιστία. Δεδομένα που δείχνουν την πραγματική κατάσταση, επίσημες στατιστικές ή ιστορίες για τη θετική συνεισφορά των μεταναστών μπορεί να απορριφθούν απλώς και μόνο επειδή δεν συμβαδίζουν με τις υπάρχουσες απόψεις. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να επιδεινώσουν την κατάσταση προβάλλοντας στους χρήστες όλο και περισσότερο περιεχόμενο του ίδιου τύπου, ενισχύοντας μονόπλευρες απόψεις με επαναλαμβανόμενα παραπλανητικά αφηγήματα.